

MET MEST EN VORKROUTE

Het westelijke deel van het Hoogeland, de streek boven het Reitdiep. Eén van de oudste cultuurlandschappen van Nederland, want 600 jaar voor Christus vestigden de eerste bewoners zich al in dit kustgebied. Om de voeten droog te houden werden wierden opgeworpen en nog steeds staan de historische kerkjes op het hoogste punt. Mooie vergezichten en vriendelijke dorpjes wisselen elkaar af. De vruchtbare kleigrond trekt nog steeds nieuwe bewoners, want een moestuin, dat wil hier goed!

EVEN VOORSTELLEN

In 2003 kochten fotografe Doortje Stellwagen en schrijfster Alma Huiskens een dorpsboerderij met grote tuin in Molenrij. De Groene Luwte, zo noemden ze het terrein van één hectare dat ze direct ecologisch gingen beheren, de moestuin en boomgaard zelfs biodynamisch. Er ontstond een combinatie van een royale landschapstuin enerzijds met een fors nutsgedeelte en kleinveehouderij met kippen, ganzen en bijen anderzijds. Een soepel draaiende groene kringloop en grote zelfvoorziening zijn de doelen waarnaar Alma en Doortje streven. De naam van deze route is een knipoog naar Alma en Doortjes boek 'Met mest en vork' en voert u langs adressen die vaak iets met eten te maken hebben!

DE ROUTE MOLENRIJ

Molenrij is ontstaan op een kwelderwal, een hoogte opgeworpen door de zee, die door de eerste bewoners steeds verder is opgehoogd. De omringende landerijen zijn ontgonnen door de monniken die rond het jaar 1100 een klooster bouwden op de plek waar nu ongeveer Kloosterburen ligt. Molenrij dankt zijn naam aan het feit dat hier ooit drie molens hebben gestaan, die zijn inmiddels verdwenen.

BORG VERHILDERSUM

Tussen knooppunt 20 en 16 ligt de borg Verhildersum, een mooie stop voor koffie of thee. Via Ulrum naar Houwerzijl. In 1989 kon radiomaker Jeroen van Inkel in zijn programma melden dat de kerk van Houwerzijl voor één gulden te koop was voor diegene(n) met het beste plan voor een toeristische bestemming. In het voorjaar van 1990 opende 'De Theefabriek' haar deuren. Een combinatie van museum, winkel en natuurlijk theeschenkerij.

GEMAAL DE WATERWOLF

Bij gemaal De Waterwolf, een krachtpatser die in één seconde een huiskamer vol water kan leegzuigen, duikt de route even een stukje onder het Reitdiep. Dit voor een adresje (tussen knooppunt 84 en 85) dat u volgens Alma niet mag missen: de Oldehoofster kaasboerderij van Arnold en Petra Vergeer. Weer terug op het Hoogeland lijkt in Warfhuizen de tijd stil te hebben gestaan. Eenrum is ook een wierdedorp, voortgekomen uit eerste bewoning op een kwelderwal. Korenmolen De Lelie stamt uit 1862 en is geheel gerestaureerd. De molen draait regelmatig dankzij vrijwillige molenaars en herbergt een bakkerijmuseum. Aan de voet van De Lelie ligt Abraham's Mosterdmakerij en Restaurant. Bent u een tuinliefhebber? Aan de Handerweg vindt u De Kleine Plantage, met een groot sortiment bijzondere planten.

WEHE – DEN HOORN

Wehe – Den Hoorn wordt door waterwegen omringd en is alleen bereikbaar over bruggen. Het is een samengesteld dorp waar misschien wel regelmatig twee geloven op één kussen liggen. Wehe is namelijk overwegend hervormd, terwijl het lintdorp Den Hoorn een katholieke enclave is!

En dan komt Molenrij weer in zicht. U kunt nog even aangaan bij Alma en Doortje, maar ook deze route afsluiten met een diner in restaurant 't Korensant, dat is aan u.

SPECIAL AANBEVOLEN

TIP! Door onderweg met een smartphone de QRcodes op de knooppuntenborden te scannen krijgt u aanvullende informatie over het punt waar u zich op dat moment bevindt! Neem de tijd om bij Alma en Doortje van 'De Groene Luwte' rond te kijken. Dat kan tijdens hun Open Dagen, zie daarvoor www.degroeneluwte.nl

U vindt er de tuin van ca. 1 hectare, opgebouwd uit een informele landschapstuin met veelal inheemse beplanting, bossingels, vijvers, een wilde wei, een ganzenwei, boomgaard en moestuin. Op het terras kunt u iets te eten en drinken bestellen. In galerie De Deel exposeert en verkoopt Doortje Stellwagen haar vrije fotowerk. De tuinwinkel staat vol met biologisch zaai- en pootgoed, gereedschappen, bijzondere tuingeschenken en in het seizoen ook eieren van de kippen en ganzen. Verder honing, zolang de voorraad strekt. En natuurlijk de boeken van Alma en Doortje, waaronder 'Van het land' en het eerder genoemde 'Met mest en vork'. Dé kans om met een gesigineerd exemplaar naar huis te gaan!

Wat u ook niet mag missen:

DE OLDEHOOFSTER KAASBOERDERIJ

Electraweg 3
9883 TB Oldehove
0594 502547
www.oldehoofsterkaasboerderij.nl

Bijna aan de route tussen knooppunt 84 en 85 ligt de Oldehoofster kaasboerderij, een biologisch landbouwbedrijf met ongeveer 18 hectare grond. Er worden schapen, geiten, koeien, varkens en kippen gehouden. Een belangrijke doelstelling in de bedrijfsvoering is zelfvoorziening. Het streven is om de dieren van eigen grond te voeden. Dit lukt vrijwel volledig. De diverse kaassoorten zijn te koop, waaronder de bijzondere rauwmelkse Vachèvre, gemaakt van koeien- en geitenmelk.

DE KLEINE PLANTAGE IN EENRUM

Eric Spruit en Fleur van Zonneveld
Handerweg 1
9967 TC Eenrum
0595 491604
www.dekleineplantage.nl
De Kleine Plantage is een gespecialiseerde kwekerij van vaste planten, éénjarige planten, rozen en clematissen. Bij de kwekerij ligt een grote te bezichtigen tuin en een veelheid aan moerbedden. Kijk voor openingstijden en evenementen op de website.

HERBERG RESTAURANT 'T KORENSANT

Molenrij
0595 481134
www.korensant.nl
't Korensant bevindt zich in een pand uit de 17e eeuw. Van oudsher was het een café, in een later stadium werd er rechtgesproken en heeft het zelfs nog dienst gedaan als gemeentehuis. Nu is het een huiskamer restaurant (net een museum) met bijzondere details.

Doortje Stellwagen en Alma Huiskens

MET MEST EN VORKROUTE

PRAKTISCHE INFORMATIE

START

De Groene Luwte (vlakbij 36)

Mosterdpad 1

9977 SL Molenrij

www.degroeneluwte.nl

0595 487042 / 481580

N.B. De Groene Luwte is niet altijd open.

Check voor Open Dagen even de website.

Parkeren: Het Mosterdpad is autovrij.

Graag parkeren aan Haven of Hoofdstraat.

Afstand: 39,7 km

KNOOPUNTEN

(36) (18) (17) (20) (16) (24) (15) (91) (92) (93) (86)
(84) (85) (67) (41) (40) (25) (26) (27) (28) (21) (36)

LEGENDA

- startpunt
- molen
- borg
- fabriek
- bebouwing
- water
- fietsroute
- knooppunten

